МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філософський факультет
Кафедра історії філософії

Затверджено
на засіданні кафедри історії філософії
філософського факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол №1 від 28 серпня 2026 р.)

Завідувач кафедри _____ А.Й. Дахній

Силабус
з навчальної дисципліни «**Історія української філософії**»,
яка викладається в межах ОПП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 033 – філософія

Силабус курсу

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ

2026-2027 навчальний рік

Назва курсу	Історія української філософії
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра історії філософії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 Гуманітарні науки, 033 Філософія
Викладач	Хамар Уляна Вікторівна, кандидат філософських наук, доцент
Контактна інформація викладача	ulyana.khamar@lnu.edu.ua 239-41-50 (кафедра історії філософії)
Консультації по курсу відбуваються	щопонеділка, 16.30-18.00 год. (філософський факультет, вул. Університетська, 1, аудиторія 303 – кафедра історії філософії) онлайн-консультації через Microsoft Teams (за попередньою домовленістю)
Сторінка курсу	http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=3015

Інформація про курс	Дисципліна «Історія української філософії» є нормативною дисципліною зі спеціальності «*філософія*» для освітньої програми *бакалавр*, яка викладається у V семестрі в обсязі 4-х кредитів за ECTS
Коротка анотація курсу	У цьому курсі студенти ознайомлюються з головними етапами становлення та розвитку української філософії від її виникнення до сучасності. Знання структуровано за такими основними темами: онтологія, гносеологія та антропологія. Під час опанування цього курсу студенти вчаться працювати з першоджерелами та критично мислити. Засвоєння цих знань є запорукою успішного зрозуміння еволюції української культури, одним із наріжних каменів якої є філософія.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення дисципліни «Історія української філософії» є ознайомити студентів із: історією української філософії від доби Давньої Руси до сьогоднішнього дня; специфікою філософського світоглядного освоєння українцями дійсності; історією виникнення і розвитку філософських ідей; із філософськими концепціями, основними теоретичними проблемами української філософії та її понятєвим (категоріальним) апаратом; сформувати у студентів філософську культуру мислення, шляхом прилучення їх до світоглядної та методологічної культури України; сформувати свідомість студентів на засадах сучасних гуманістичних ідеалів, демократичних цінностей, національно-патріотичних та громадянських пріоритетів.
Література для вивчення дисципліни	*Основна література*: 1. Бойченко І.В. Філософія незалежної України: витоки, напрями, представники: монографія. Київ: Промінь, 2013. 376 с. 2. Вінтер Е. Раннє Просвітництво і християнство / пер. з німецької Володимира Єрмоленка) // Релігійно-філософська думка в Києво-Могилянській академії : європейський контекст / гол. редкол. В. Горський. Київ : КМ Академія, 2002. С. 287-310. 3. Возняк С. М., Голянич М. Ю., Москаленко Ю. М. Філософська думка України: імена та ідеї : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Плай, 2003. 136 с.

4. Горський В. С. Історія української філософії. Курс лекцій. Київ, 1996.
5. Горський В. С. Нариси з історії філософської культури Київської Русі. Київ, 1993.
6. Горський В. С. Філософія в українській культурі. Київ, 2001.
7. Горський В. С., Кислюк К. В. Історія української філософії: підручник. Київ : Либідь, 2004. 488 с.
8. Горський В., Стратій Я., Тихолаз А., Ткачук М. Київ в історії філософії України. Київ, 2000.
9. Горський В. Європейська академічна традиція в Києво-Могилянській академії // Релігійно-філософська думка в Києво-Могилянській академії : європейський контекст / гол. редкол. В. Горський. Київ : КМ Академія, 2002. С. 7-38.
10. Забужко О. С. Філософія української ідеї і європейський контекст: франківський період. Київ, 1992.
11. Захара І. С. Українська філософія: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 354 с.
12. Захара І.С. Академічна філософія України. Львів, 2000.
13. Історія української філософії: підручник. Київ : Академвидав, 2008. 624 с.
14. Історія філософії на Україні / у 3-х томах. Київ, 1987.
15. Історія філософії України. Хрестоматія: навч. посібник / уп. М. В. Тарасенко, М. Ю. Русин, А. К. Бичко та ін. Київ : Либідь, 1993. 560 с.
16. Історія української філософії: Хрестоматія / упор. М. В. Кашуба. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. 356 с.
17. Котусенко В. Томізм і його рецепція у філософії професорів Києво-Могилянської академії // Релігійно-філософська думка в Києво-Могилянській академії : європейський контекст / гол. редкол. В. Горський. Київ : КМ Академія, 2002. С. 117-150.
18. Кралюк П. М. Історія філософії України : підручник. Київ : КНТ, 2015. 652 с.
19. Литвинов В. Д. Ідеї раннього просвітництва у філософській думці України. Київ, 1984.
20. Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні : ідеї гуманізму епохи Відродження в укр. філософії XV – поч. XVII ст. Київ : Основи, 2000. 472 с.
21. Маланюк Є. Нариси історії нашої культури. Київ, 1992.
22. Мірчук І. Історія української культури. Мюнхен-Львів, 1994.
23. Нариси з історії філософії на Україні / Упряд. І.В. Огородник, В.В. Огородник. – К., 1991.
24. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології. - К., 1993. Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Nechui-Levytskyi/Svitohliad_ukrainskoho_narodu/
25. Нічик В. М., Литвинов В. Д., Стратій Я. М. Гуманістичні та реформаційні ідеї на Україні. Київ, 1990.
26. Нічик В. Українські студенти в німецьких університетах // Релігійно-філософська думка в Києво-

Могилянській академії : європейський контекст / гол. редкол. В. Горський. Київ : КМ Академія, 2002. С. 99-116.
27. Нічик В. Від ренесансної Італії до реформаційної Німеччини // Релігійно-філософська думка в Києво-Могилянській академії : європейський контекст / гол. редкол. В. Горський. Київ : КМ Академія, 2002. С. 77-98.
28. Огородник І., Русин М. Українська філософія в іменах: навч. посібник / за ред. М. Ф.Тарасенка. Київ, 1997.
29. Паславський І. В. З історії розвитку філософських ідей на Україні в кінці XVI – першій третині XVII ст.
30. Пашук А. І. Іван Вишенський. Мислитель і борець. Львів, 1990.
31. Пашук А. І. Філософський світогляд Івана Франка. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 432 с.
32. Проблема людини в українській філософії XVI - XVIII ст. Львів, 1998.
33. Прокопов Д. У пошуках втраченої істини : Г. Сковорода і проблема епістемологічного мандрування // Релігійно-філософська думка в Києво-Могилянській академії : європейський контекст / гол. редкол. В. Горський. Київ : КМ Академія, 2002. С. 251-268.
34. Розвиток філософської думки в Україні: навч. посібник / за ред. Ю. М.Вільчинського. Київ : КНЕУ, 2014. 327с.
35. Руська трійця в історії суспільно-політичного руху і культури України. Київ, 1992.
36. Сватко Ю. Теофан Прокопович і європейське Відродження як окремий культурно-історичний тип // Релігійно-філософська думка в Києво-Могилянській академії : європейський контекст / гол. редкол. В. Горський. Київ : КМ Академія, 2002. С. 175-212.
37. Семчишин М. Тисяча років української культури. Київ, 1993.
38. Симчич М. Могилянці в західних університетах // Релігійно-філософська думка в Києво-Могилянській академії : європейський контекст / гол. редкол. В. Горський. Київ : КМ Академія, 2002. С. 269-286.
39. Стратій Я. Георгій Щербацький і картезіанство в Києво-Могилянській академії// Релігійно-філософська думка в Києво-Могилянській академії : європейський контекст / гол. редкол. В. Горський. Київ : КМ Академія, 2002. С. 151-174.
40. Ткачук М. Філософські курси Києво-Могилянської академії в контексті європейського схоластичного дискурсу // Релігійно-філософська думка в Києво-Могилянській академії : європейський контекст / гол. редкол. В. Горський. Київ : КМ Академія, 2002. С. 39-66.
41. Федів Ю. О., Мозгова Н. Г. Історія української філософії: навчальний посібник. Київ : Україна, 2000.

512 с.
42. Філософія Відродження на Україні. Київ, 1990. 336 с.
43. Пам'ятки братських шкіл на Україні : кінець XVI - початок XVII ст. : тексти і дослідження / редкол.: В. І. Шинкарук [та ін.] ; [підгот. до вид. та комент.: В. М. Нічик та ін.]. Київ : Наук. думка, 1988. 566 с.
44. Франко І. Я. Зібр. творів: у 50 т. К., 1986. Т.45.
45. Хамар У. Іван Франко про «національний ідеал» / У. Хамар // Науковий вісник ВДУ. Журнал Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Серія: Філософські науки. – 2000. – № 8. – С. 112-115.
46. Хамар У. Іван Франко про здійснимість ідеалів / У. Хамар // Наукові записки Тернопільського Державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Філософія. – 2001. – № 6. – С. 29-35.
47. Хамар У. Іван Франко про суб'єктивні чинники становлення й утвердження нації / У. Хамар // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. – 2003. – Вип. 5. – С. 84-92.
48. Хамар У. Утвердження української мови західноукраїнськими філософами (кінець XIX – перша половина XX ст.) / У. Хамар // Наукові записки Тернопільського Державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Філософія. – 2003. – № 10. – С. 30-47.
49. Хамар У. Тарас Шевченко і антична філософія / У. Хамар // Матеріали міжнародної конференції «Апостол правди і науки». До 200-ліття від дня народження Тараса Шевченка. 15-16 травня 2014. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – С. 106-112.
50. Хамар У.В. Космогонічні підґрунтя становлення онтологічної проблематики (порівняльний аналіз української та давньогрецької космогонії) / Уляна Хамар // Тези звітної наукової конференції філософського факультету / Відп. за випуск Л. Рижак, О. Квас. – Дрогобич : Тз ОВ «Трек – ЛТД», 2017. – С. 64-65.
51. Хамар У. Філософська термінологія в контексті сучасних термінологічних норм / У. Хамар // Актуальні проблеми філософії та соціології: Наук.- практ. журн. / Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – Вип. 22. – Одеса, 2018. – С. 124-126.
52. Хамар У. Увідповіднення термінів логіки нормам сучасної української мови / У. Хамар // Філософські обрії: Наук.-теорет. журн. / Ін-т філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. – Вип. 39. – К.; Полтава, 2018. – С. 51-60.
53. Хамар У. Онтологічні дослідження українських філософів кафедри філософії АН УРСР в другій половині XX ст. // Тези звітної наукової конференції філософського факультету / відпов. за випуск

Л. Рижак, Н. Жигайло. Львів, 2021. Вип. 18. С.71–72.

54. Хамар У. В. Філософсько-соціологічні та соціолінгвістичні погляди О.О. Потебні на походження і розвиток мови. Соціологія мови: інформаційно-аналітичний та навчально-практичний словник-довідник / Укладання та наукова редакція д-ра соціологічних наук, професора В. М. Пічі. Львів : «Новий Світ-2000», 2021. С. 148–150.
55. Хамар У. В. Функції мови як соціального феномену. Соціологія мови: інформаційно-аналітичний та навчально-практичний словник-довідник / Укладання та наукова редакція д-ра соціологічних наук, професора В.М. Пічі. Львів : «Новий Світ-2000», 2021. С. 150–151.
56. Хамар У. Аналіз українськими філософами другої половини XX ст. категоризації дійсности в міфічному світобаченні // Тези звітної наукової конференції філософського факультету / відпов. за випуск Рижак Л., Жигайло Н. Львів, 2022. Вип. 19. С. 64–66.
57. Хамар У. В. Утопізм Григорія Сковороди: аналіз аргументів «за» і «проти» // Григорій Сковорода у сучасному багатовимірному світі : збірник тез VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 16 листопада 2022 року) / відпов. за випуск В. М. Качмар, Л. В. Рижак, Н. І. Жигайло, Ю. В. Максимець. Львів, 2022. С. 285–287.
58. Хамар У. В. Ідеї національної винятковості в російській філософській освіті. Актуальні проблеми філософії та соціології. Національний університет «Одеська юридична академія», Видавничий дім «Гельветика», 2022. № 39. С. 83–88.
59. Хамар У. В. Аналіз коректности інтерпретації філософської спадщини Григорія Сковороди в термінах утопії. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. Студії, Видавничий дім «Гельветика», 2022. № 44, С. 136–143.
60. Хамар У. Ідея національної винятковости в філософських навчальних виданнях вищої школи Росії // Тези звітної наукової конференції філософського факультету / Відп. за випуск Л. Рижак, Н. Жигайло. Львів, 2023. Вип. 20. С. 84–86.
61. Хамар У. В. Національна винятковість в російській ідеї слов'янської єдности: ранні слов'янофіли. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії, Видавничий дім «Гельветика», 2023. № 46. С. 196–202.
62. Хамар У. В. Компетентність в експансіоністських світоглядах як необхідна складова філософської освіти: токсичність російського слов'янофільства. Topical aspects of social science disciplines and innovative methods and technologies of their learning and teaching: scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. P. 418–435.

63. Хамар У. В. Ідея національної винятковості в російському слов'янофільстві. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії, Видавничий дім «Гельветика», 2023. № 47. С. 57–63.
64. Хамар У. Аналіз українськими філософами XX – XXI ст. категоріального мислення в стародавніх цивілізаціях // Тези звітної наукової конференції філософського факультету / Відп. за випуск Квас О., Сарабун О. Львів, 2025. Вип. 22. С. 78-79.
65. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. Київ, 1992.
66. Чижевський Д. Філософія Г. С. Сковороди. Харків, 2004.
67. Шевченко В. Українська філософія в системі українознавства : теорет.- метод. комент. до курсу філос. у вищ. навч. закл. Київ : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. 240 с.
68. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології. Мюнхен, 1993.

Додаткова література:

1. Анонім. Epicedion, себто вірш жалобний про благородного й вічної пам'яті гідного князя Михайла Вишневецького // Українські гуманісти епохи Відродження (антологія): У 2 т. Київ, 1995.
2. Антична культура і вітчизняна філософська думка / авт. кол.: В. С. Горський та ін. Київ, 1990.
3. Багалій Д. Український мандрований філософ Григорій Сковорода. Київ, 1992.
4. Бичко А. К. Леся Українка. Світоглядно-філософський погляд. Київ : Укр. Центр духов. культури, 2000. 185 с.
5. Бичко А., Бичко І. Феномен української інтелігенції (Спроба екзистенційного аналізу). Дрогобич, 1997.
6. Білецька В. В. Іван Мірчук як історик української філософії: європейський контекст. Полтава-Київ, 2019. 222 с.
7. Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського. Т. 1: Володимир Іванович Вернадський і Україна. Кн. 2: вибрані праці. Київ : Друкарня НБУВ, 2011. 584 с.
8. Войтович В. М. Українська міфологія. Київ : Либідь, 2002. 662 с.
9. Гавриїл Костельник. Arcana Dei. Шляхи віри модерної людини. Львів, 1936. 97 с.
10. Гнатюк В. М. Нарис української міфології. Львів : Ін-т народознавства НАН України, 2000. 263 с.
11. Гнатюк Я. С. Український кордоцентризм у конфлікті міфологій та інтерпретацій: монографія. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2010. 184 с.
12. Грабович Г. Гоголь і міф України // Сучасність, 1994. № 9-10.
13. Гринів О. Йосип Сліпий - письменник, теолог, філософ. Львів, 1994.

14. Гузар І. Україна в орбіті європейської мислі: Від Григорія Сковороди до Тараса Шевченка / Наук. тов. ім. Шевченка в Канаді. Торонто, Львів, 1995.
15. Давньоруське любомудріє : тексти і конспекти / упор.: О. Вдовина, Ю. Завгородній. Київ, Києво-Могилянська академія, 2006. 398 с.
16. Давньоскіфська філософія. Збірка античних джерел. Київ : «Орієнтир», 2019. 304 с.
17. Дмитро Чижевський фундатор історико-філософського українознавства. Збірник статей. Львів, 1996.
18. Донцов Д. Націоналізм. Лондон, 1996.
19. Донцов Д. Де шукати наших історичних традицій; Дух нашої давнини. Київ : МАУП, 2005. 568 с.
20. Драгоманов М. П. Вибране («...мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні») / упоряд. та авт. іст.-біогр. нарису Р. С. Міщук. Київ : Либідь, 1991. 688 с.
21. Драч І. Ф., Кримський С. Б., Попович М. В. Григорій Сковорода: Біографічна повість. Київ, 1984.
22. Енциклопедія українознавства. Львів, 1993-1996. Т. l.
23. Іванишин П. В. Іван Франко і національне буття: герменевтичні акценти: монографія. Дрогобич : Посвіт, 2016. 172 с.
24. Іваньо І. В. Філософія і стиль мислення Г. Сковороди. Київ, 1983.
25. Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу : історично-релігійна монографія / Київ : Обереги, 1992. 424 с.
26. Історія Русів / перекл. Іван Драч. Київ, 1991.
27. Кониський Г. Філософські твори : у 2 т. / редкол.: І. С. Захара (відп. ред.) [та ін.]. Київ : Наук. думка, 1990. Т. 2 . 1990. 569 с.
28. Костельник Г. Шевченко з релігійно-етичного становища (критичний аналіз). Львів, 1910. 32 с.
29. Костельник Г. Вибрані твори. Київ, 1984.
30. Костомаров М. Книга буття українського народу. Київ, 1993.
31. Костомаров М. І. Слов'янська міфологія. Київ, 1994.
32. Кралюк П. М. Мелетій Смотрицький і українське духовно-культурне відродження кінця XVI – початку XVII ст. Острог : вид-во Національного університету «Острозька академія», 2007. 208 с.
33. Кралюк П. М. Богдан Хмельницький: легенда і людина. Харків : Фоліо, 2017. 282 с.
34. Липинський В. Листи до братів хліборобів про ідею і організацію українського монархізму. Писані 1919-1920 р. Відень, 1926.
35. Лісовий В. Драгоманов і Донцов // Філос. і соціолог. думка, 1991. - №9.

36. Літопис Самовидця. Видання підгот. Я. І. Дзира. Київ, 1971.
37. Лук М. І. Феномен Юркевича і українська духовність // Проблеми філософії. 1992. Вип. 94.
38. Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. Київ, 1994.
39. Наливайко Дмитро. Очима Заходу. Рецепція України в Західній Європі XI-XVIII ст. Київ, 1998.
40. Нічик В. М. Петро Могила в духовній історії України. Київ, 1997.
41. Пасічник І. Д., Кралюк П. М. Український месіанізм : монографія. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. 220 с.
42. Петро Кралюк. Таємний агент Микола Гоголь, або Про що розповідає «Тарас Бульба» : нарис / Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 176 с.
43. Петро Кралюк. Півтори тисячі років разом. Спільна історія українців і тюркських народів. Вид-во Фоліо, 2018. 282 с.
44. Плавюк В. Приповідки або Українсько-народня філософія. Едмонтон, 1946. 355 с.
45. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ, 1998. 728 с.
46. Прокопович Феофан. Філософські твори: в 3 т. Київ, 1981.
47. Релігійно-філософська думка в Києво-Могилянській академії: Європейський контекст. Київ, 2002.
48. Руська трійця в історії суспільно-політичного руху і культури України. Київ, 1992.
49. Сковорода Г. С. Повне зібрання творів у 2-х т. Київ, 1972.
50. Слово про Закон і Благодать митрополита Іларіона.
51. Скринник М. Наративні практики української ідентичності: доба Романтизму. Львів : Каменяр, 2007. 367 с.
52. Творчість Шевченка у філософській культурі України. Київ, 1993.
53. Ткачук М. Л. Київська академічна філософія XIX-початку XX ст.: методологічні проблеми дослідження. Київ, 2000. 248 с.
54. Ткачук М. Філософські курси Києво-Могилянської академії в контексті європейського схоластичного дискурсу // Релігійно-філософська думка в Києво-Могилянській академії : європейський контекст / гол. редкол. В. Горський. Київ : КМ Академія, 2002. С. 39-66.
55. Українські гуманісти епохи Відродження. Антологія у 2 ч. Ч.1 / Інститут філософії НАН України ; відп. ред. В. М. Нічик. Київ : Наукова думка : Ликей, 1995. 431 с.
56. Українські гуманісти епохи Відродження. Антологія. У 2 ч. Ч.2 / Інститут філософії НАН України ; відп. ред. В. М. Нічик. Київ : Наукова думка : Ликей, 1995. 431 с.
57. Уривки з книги Арсена Річинського “Проблеми української релігійної свідомості”, конфісковані

	польським цензором у 1933 році / А. Гудима, А. Колодний, О. Саган // Українське релігієзнавство. 2004. № 29. С. 139-143. 58. Ушкалов Л. В. Григорій Сковорода: семінарій. Харків : Майдан, 2004. 776 с. 59. Ушкалов Л. Література і філософія: доба українського бароко. Харків : Майдан, 2014. 416 с. 60. Ушкалов Л. В. Сковорода, Шевченко, фемінізм… : Статті 2010–2013 років. Харків : Майдан, 2014. 312 с. 61. Ушкалов Л. Моя шевченківська енциклопедія: із досвіду самопізнання. Харків–Едмонтон–Торонто : Майдан; Видавництво Канадського Інституту Українських Студій. 2014. 602 с. 62. Ушкалов Л. Українське барокове богомислення. Сім етюдів про Григорія Сковороду. Харків : Акта, 2001. 221 с. 63. Франко І. Я. Зібр. творів: у 50 т. Київ, 1986. Т.45. 64. Чижевський Д. Філософські твори : у 4 т. / під заг. ред. В. С. Лісового ; Ін-т філософії ім. Г. Сковороди НАН України, Наук. Т-во ім. Шевченка в Америці, Укр. Вільна Акад. Наук (США). Київ : Смолоскип, 2005. Т. 1 : Нариси з історії філософії на Україні. Філософія Григорія Сковороди. 2005. XXXVIII, 400 с. 65. Чижевський Д. Філософські твори : у 4 т. / під заг. ред. В. С. Лісового ; Ін-т філософії ім. Г. Сковороди НАН України, Наук. Т-во ім. Шевченка в Америці, Укр. Вільна Акад. Наук (США). Київ : Смолоскип, 2005. Т. 2 : Між інтелектом і культурою: дослідження з історії української філософії. 2005. 263 с. 66. Якубович М. М. Філософська думка Кримського ханства: монографія. Київ : КОМОРА, 2016. 448 с. 67. Ясь О. Архітектоніка та техніка викладу в студії В'ячеслава Липинського «Листи до братів-хліборобів». Історіографічні дослідження в Україні. 2002. Вип. 11. С. 319–350. 68. Klenowicz S. Roxolania Sebastiani Sulmyrcensis Acerai, civis Lublinensis. Cracoviae, 1584. [Див. переклад: Себастіян Кленович. Роксоланія.]
Тривалість курсу	136 год.
Обсяг курсу	64 аудиторних годин (32 год. – лекції, 32 год. семінарські заняття), 72 год. – самостійна робота

Очікувані результати навчання	Після завершення курсу «Історія української філософії» студент буде ***знати***: основні теоретичні положення філософських концепцій упродовж розвитку української філософії; інтерпретації тих чи інших світоглядних проявів з відповідними філософськими концепціями; закономірності розвитку української філософії та різних чинників, які впливають на нього ***вміти***: критично аналізувати світоглядні концепції; формувати науково обґрунтований несуперечливий світогляд та укладати його в компактну форму філософської концепції; свідомо встановлювати відношення підпорядкування фахових знань більш загальним філософським концепціям; творчо аналізувати явища і процеси навколишньої дійсності; зіставляти філософські, світоглядні ідеї з практикою суспільного життя українців
	ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел. ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ФК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про розвиток основних філософських ідей, учень та напрямків. ФК4. Усвідомлення особливостей і місця вітчизняної інтелектуально-філософської традиції у світовій. ФК5. Здатність аналізувати сучасні філософські проблеми та вчення. ФК7. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки. ФК10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики. ПРН2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію. ПРН3. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії. ПРН4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики. ПРН6. Мати обізнаність щодо основних напрямів, тенденцій, проблематики сучасної філософії. ПРН10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.

	ПРН11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки. ПРН12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано. ПРН18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
Ключові слова	Давня Русь, гуманістичні та реформаційні ідеї, Києво-Могилянська академія, Григорій Сковорода, Просвітництво, Романтизм, Памфіл Юркевич, Кирило-Мефодіївське товариство, громадівці, академічна філософія, українська діаспора, Іван Франко, національний ідеал, чинники становлення нації, українська космогонія, термінологічні норми, онтологія, О. Потебня, соціологія мови, категоризація дійсності, міфічне світобачення, утопізм
Формат курсу	Очний, проведення лекцій, семінарських занять та консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Теми курсу подано у додатку (схемі курсу)
Підсумковий контроль, форма	Залік у 5 семестрі
Пререквізити	Для вивчення курсу «Історія української філософії» студенти потребують базових знань з історії України, історії української культури, історії світової філософії та історії світової культури
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, групові проекти, дискусії, презентації

Необхідне обладнання	Мультимедійний проектор для демонстрування презентацій; програмне забезпечення для використання ресурсів електронного курсу в системі Moodle; технічне обладнання та програмне забезпечення для проведення онлайн консультацій (Microsoft Teams)
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Алгоритм оцінювання знань студентів із дисципліни «Історія української філософії» є таким. Підсумкова максимальна кількість балів за курс «Історія української філософії» = 100 балів. Складовими поточної успішності є такі види робіт: семінарські заняття (усні відповіді), написання рефератів (творчих робіт), написання контрольно-модульних робіт (розгорнуті питання та тести). *Семінарське заняття (оцінюється від 1 до 10 балів)*: вимоги до учасників семінарського заняття: обов'язково прочитати текст першоджерела та рекомендовану додаткову літературу; підготуватися до виступу з кожного питання плану семінарського заняття; викладати думки своїми словами, а не завченими фразами, формулюваннями; будувати виступ згідно з планом, користуючись конспектом лише в разі цитування першоджерел; враховувати, що кожен виступ має складатися з трьох частин: вступу, основної частини і висновку; задати колегам додаткові запитання; для підтвердження або ж спростування тієї чи іншої тези наводити аргументи (цитати з тексту першоджерела, або думки, істинність яких обґрунтована). *Реферат (творча робота) (оцінюється від 1 до 10 балів)*: методичні вказівки до написання реферату (творчої роботи): реферат повинен складатися зі: змісту, вступу, основної частини (розділи), висновків, списку використаної літератури. У вступі необхідно: а) обґрунтувати актуальність обраної теми; б) показати ступінь розробленості даної теми; в) сформулювати завдання дослідження. В основній частині потрібно подати короткі біографічні відомості про мислителя, передати зміст його основних ідей, обґрунтувати їх актуальність. У висновках потрібно підсумувати результати дослідження. Список використаної літератури оформити відповідно до вимог: обсяг реферату 10-12 сторінок, друкований (формат А-4; інтервал 1; розмір шрифту – 14). *Контрольно-модульна робота (оцінюється від 1 до 10 балів)* може бути сформованою з питань, які потребують розгорнутих відповідей і змістовно стосуються теми, підсумком якої і є контрольна робота.

	Контроль знань може відбуватися і шляхом тестування, яке також є підсумковим стосовно певної теми. Поточна успішність за семестр вираховується наступним чином. Усі студенти (окрім тих, які навчаються за індивідуальним планом) зобов'язані упродовж семестру відвідувати лекції, активно працювати на семінарських заняттях, писати реферати (чи творчі роботи), виконувати контрольно-модульні завдання. Усі види виконаних упродовж семестру робіт оцінюватимуться від 1 до 10 балів. 0-4 б. – виставляється, якщо: студент не володіє матеріалом курсу «Історія східної філософії» і не орієнтується в його проблематиці; при спробі викладу матеріалу припускається грубих помилок; не може самостійно зробити висновки та узагальнення; не прослідковує зв'язку аналізованих проблем з практикою; 5-6 б. – виставляється, якщо: студент в основному володіє фактичним матеріалом курсу, але в окремих аспектах питань припускається суттєвих помилок; не в змозі самостійно висновувати, узагальнювати, поєднувати теоретичні знання з практикою; виклад матеріалу утруднений, неповною мірою використовується категоріальний апарат навчальної дисципліни; 7-8 б. – виставляється, якщо: студент володіє фактичним матеріалом курсу але припускається окремих, несуттєвих помилок; висновки і узагальнення зроблені ним не є вичерпними; відсутні посилання на додаткову літературу; практичне застосування теоретичних знань є нечітким; 9-10 б. – виставляється, якщо: студент у повному обсязі володіє матеріалом навчального курсу; вільно і логічно-аргументовано висвітлює навчальну проблему; бачить місце питання, яке розглядається в контексті історії східної філософії та загальної структури філософського знання; при відповіді на питання посилається на рекомендовану програмою курсу додаткову літературу; вміє показати методологічне значення філософських теорій, вчень і концепцій для вибору шляхів вирішення конкретних науково-природничих або соціально-політичних проблем. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх отриманих оцінок та множиться на коефіцієнт 10. У підсумку отримуємо бали за поточну успішність упродовж семестру. Для зарахування заліку «автоматично» студент повинен набрати за семестр більше 51 бала. Складати залік дозволяється за бажанням. Оцінювання знань студента ґрунтується на таких критеріях: *«зараховано» (51 – 100 б.)* – виставляється, якщо: студент у повному обсязі володіє матеріалом

	навчального курсу; вільно і логічно-аргументовано висвітлює навчальну проблему; бачить місце питання, яке розглядається в контексті історії східної філософії та загальної структури філософського знання; при відповіді на питання посилається на рекомендовану програмою курсу додаткову літературу; вміє показати методологічне значення філософських теорій, вчень і концепцій для вибору шляхів вирішення конкретних науково-природничих або соціально-політичних проблем; «незараховано» *(0 – 50 б.)* – виставляється, якщо: студент не володіє матеріалом курсу «Історія східної філософії» і не орієнтується в його проблематиці; при спробі викладу матеріалу припускається грубих помилок; не може самостійно зробити висновки та узагальнення; не прослідковує зв'язку аналізованих проблем з практикою. ***Академічна доброчесність***: роботи студентів повинні бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахуванння викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. ***Відвідання занять*** є важливою складовою навчання. Студенти повинні відвідувати усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. ***Література.*** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. ***Політика виставлення балів.*** Враховуються бали, набрані на семінарському занятті, самостійній роботі та бали підсумкового контролю (залік). При цьому обов'язково враховується присутність на заняттях та активність студента під час семінарського заняття; неприпустимими є пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Питання до заліку	1. Предмет української філософії. 2. Об’єкт української філософії. 3. Філософська культура нації. 4. Роль етнопсихології у становленні філософії. 5. Проблема періодизації української філософії. 6. Міфологія як джерело становлення філософської культури. 7. Місце міфу в історико-філософських періодах. 8. Відчуття та розуміння космосу в Давній Україні. 9. Проблема первоначал в українській філософії. 10. Антропоцентризм у філософській думці Давньої України. 11. Морально-естетичні канони в Давній Україні. 12. Правові відносини в Київській Русі. 13. Первісні релігійні уявлення. 14. Роль християнства у становленні української філософії. 15. Джерела формування філософської думки. 16. Основна характеристика першоджерел філософської думки X-XIII ст. 17. Онтологічна проблематика в українській філософії X-XIII ст. 18. Гносеологічна проблематика української філософії X-XIII ст. 19. Ціннісні орієнтації української філософії X-XIII ст. 20. Філософські ідеї східної патристики в Україні. 21. Неоплатонізм в Україні. 22. Ареопагітики в українській філософській думці. 23. Ісихазм в Україні. 24. Єретичні рухи: богомильство, антитринітарний рух. Соцініани. 25. Гуманізм доби Відродження. Реформація в Україні (філософський аспект). 26. Письменники гуманісти як носії ренесансних ідей в Україні. 27. Острозький культурно-освітній центр та його філософія. 28. Суспільно-політичний зміст полемічної літератури. 29. Іван Вишенський та спорідненість його вчення з ідеями реформації. 30. Філософська думка в братських школах. 31. Філософське підґрунтя національно-визвольної боротьби українського народу XVII ст.

	32. Петро Могила як реформатор філософської науки. 33. Західноєвропейська богословська філософія та Києво-Могилянська академія. 34. Сутність другої схоластики та її рецепція в Україні. 35. Логіка як предмет навчання в Києво-Могилянській академії. 36. Натурфілософія як предмет навчання в Києво-Могилянській академії. 37. Психологія як предмет навчання в Києво-Могилянській академії. 38. Раціоналізація православ'я в Україні. 39. Метафізика в Києво-Могилянській академії. 40. Сковорода як філософ. 41. Філософські джерела творчості Г. Сковороди. 42. Вчення про дві науки і три світи у Г. Сковороди. 43. Проблема пізнання у Г. Сковороди. 44. Споріднена праця у Г. Сковороди. 45. Антропологія Г. Сковороди. 46. Г. Сковорода і релігія. 47. Сутність романтизму та його філософське підґрунтя в Україні. 48. Філософсько-літературна діяльність діячів Руської трійці. 49. Філософський романтизм Кирило-Мефодіївського братства. 50. Релігійне Просвітництво в Україні. 51. Творчість Т.Г. Шевченка у філософській культурі України. 52. Академічний стиль філософування в Україні. Памфіл Юркевич. 53. Памфіл Юркевич та його вчення про ідею. 54. Памфіл Юркевич та практикування філософії Канта. 55. Критика Юркевичем антропологічного матеріалізму. 56. Національний поступ у філософії Драгоманова. 57. Драгоманов і громадівці (філософський аспект). 58. Іван Франко про історико-філософські епохи. 59. Позитивізм у соціальній філософії І. Франка. 60. «Секрети поетичної творчості» І. Франка. 61. Нація і держава у творчості І. Франка. 62. Проблеми суспільного поступу в І. Франка.

	63. Ґенеза національного радикалізму та його філософське обґрунтування. 64. Консерватизм, націоналізм, націонал-комунізм та спроби їх філософського обґрунтування. 65. Філософські погляди Д. Чижевського. 66. Д. Чижевський як історик української філософії. 67. Релігійна філософія в Україні. 68. Соціальна філософія А. Шептицького. 69. Філософська думка в Україні радянського періоду. 70. Розвиток філософії в Україні після здобуття нею незалежності.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу «Історія української філософії»

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Матеріали	Література	Завдання, год	Термін виконання
Тиждень 1. **2 год.**	**Тема 1. Теоретичні проблеми історії української філософії** 1. Філософія в контексті української культури. Культурологічний аспект історико-філософського дослідження. Джерела та складові української культури. 2. Методологія історії української філософії. 3. Філософські традиції на українських землях. 4. Специфіка української філософії. 5. Проблеми періодизації (структури) української філософії. 6. Перспективи розвитку філософії в Україні.	**Лекція 1**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 4,6,7,12,14,15,19,35,42, 46,49* *Додаткова література: 8,10,23,42,44*	Опрацювати теми: 1. Проблема існування філософської думки на українських землях. 2. Початки вивчення проблем історії філософії України 3. Філософія та її мова. 4. Щурат В. «Українські джерела	до семінарського заняття

					до історії філософії». 5 год.	
Тиждень 1. **2 год.**	**Тема 1. Теоретичні проблеми історії української філософії. Основи української ментальності** 1. Дослідники української духовності. Національний характер. Ідеал української людини. 2. Етнопсихологія та її роль у становленні національної філософії. Поняття національної філософії. 3. Україна на перехресті філософських культур. 4. Схема історії філософської думки на українських землях Дмитра Чижевського.	**Семінарське заняття 1**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 4,6,7,12,14,15,19,35,42, 46,49* *Додаткова література: 8,10,23,42,44*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	
Тиждень 2. **2 год.**	**Тема 2. Давньоскіфська філософія героїчного реалізму: проблема зародження філософської думки в Україні** 1. Чи є філософія скіфів початком становлення української філософської думки? 2. Гомер і предфілософія Північного Причорномор'я. 3. Сальмоксій – перший філософ з українських земель? 4. Філософські погляди Анахарсіса. 5. Платон і Україна.	**Лекція 2**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 4,6,7,12,14,15,19,35,42, 46,49* *Додаткова література:16,44*	Опрацювати теми: 1. Ольвійські орфіки та бореїки. 2. Сфер Боспорський – перший політичний філософ України. 3. Біон Борисфеніт – філософ-авантюрник. 4. Діон Хризостом і Північне Причорномор'я. 5 год.	до семінарського заняття

Тиждень 2. **2 год.**	**Тема 2. Давньоскіфська філософія: проблема зародження філософської думки в Україні** 1. Окремі висловлювання Анахарсіса. Листи Анахарсіса: Афінянам, Солону, тирану Гіппарху, Медоку, Ганнону, Царському сину, Тереку, жорстокому правителю Фракії, Фразілоху, Крезу. 2. Плутарх. Застільні бесіди. Бенкет семи мудреців. 3. Лукіан з Самосати: Анахарсіс або про вправи для тіла; Скіф, або Друг на чужині; Токсарід або Дружба.	**Семінарське заняття 2**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 4,6,7,12,14,15,19,35,42, 46,49* *Додаткова література:16,44*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	
Тиждень 3. **2 год.**	**Тема 3. Світ української передфілософії** 1. Особливості первісного мислення. Українська міфологія як переддень української філософії. 2. Філософський потенціал українського фольклору. 3. Розвиток писемності на українських землях як передумова філософування. 4. Елементи передфілософії українців у «Велесовій книзі» та «Повісті врем'яних літ».	**Лекція 3**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 4,6,7,12,14,15,19,35,42, 46,49* *Додаткова література: 8,10,23,32,42,44*	Опрацювати теми: 1. Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. 2. Приповідки: українсько-народна філософія (В. Плав'юк) 5 год.	до семінарського заняття
Тиждень 3. **2 год.**	**Тема 3. Джерельне підґрунтя української філософії** 1. Філософські основи української міфології: проблеми буття, пізнання і цінностей в українській міфології; міфологічне прочитання природи: небо, земля, вода і повітря; Боги і духи в українській міфології; Людина і людське у міфології. 2. Філософський потенціал українського фольклору: приповідки. 3. Елементи передфілософії українців у «Велесовій книзі» та «Повісті врем'яних літ».	**Семінарське заняття 3**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 4,6,7,12,14,15,16,17, 19,24,35,42,46,49* *Додаткова література: 8,10,23,42,44,45*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	

Тиждень 4. **2 год.**	**Тема 4. Давньоруський період в історико-філософському вимірі (1)** 1. Культура Давньої Руси як джерело української філософської традиції. 2. Становлення та розвиток православно-слов'янської філософської традиції. 3. Трактування поняття *філософія* в давньоруській культурі. Образ філософа. 3. Філософські джерела доби Київської Руси. 4. Перекладна література філософського характеру. 5. Оригінальна філософська думка в Давньої Руси.	**Лекція 4**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 3,4,5,6,7,11,12,14,15, 16,17,19,23,35,42,46,49* *Додаткова література: 8,10,15,23,27,42,44,51*	Опрацювати теми: 1. Суспільно-політичні, економічні та культурні передумови формування релігійно-філософської думки в Україні XI-XIV ст. 2. Вплив філософських ідей Руси на формування світогляду народу. 4 год.	до семінарського заняття
Тиждень 4. **2 год.**	**Тема 4. Філософська культура доби Давньої Руси (1)** 1. Періоди розвитку філософської думки в Україні. 2.Джерела української філософської культури. 3. Особливості української філософської парадигми. 4. «Слово про Закон і Благодать» митрополита Іларіона – перша пам'ятка давньоруської філософської думки.	**Семінарське заняття 4**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 3,4,5,6,7,11,12,14,15, 16,17,19,23,35,42,46,49* *Додаткова література: 8,10,15,23,27,42,44,51*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	
Тиждень 5. **2 год.**	**Тема 5. Давньоруський період в історико-філософському вимірі (2)** 1. Онтологічна проблематика української філософії доби Київської Руси. 2. Натурфілософські та космогонічні концепти. 3. Гносеологічна проблематика української філософії доби Київської Руси. 3. Аксіологічна проблематика української філософії доби Київської Руси. 4. Давньоруська антропологія.	**Лекція 5**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 3,4,5,6,7,11,12,14,15, 16,17,19,23,35,42,46,49* *Додаткова література: 8,10,15,23,27,42,44,51*	Опрацювати теми: 1. Пізнавальні інтереси давньоруського суспільства. 2. Естетичні ідеали Руси. 4 год.	до семінарського заняття

Тиждень 5. **2 год.**	**Тема 5. Філософська культура доби Давньої Руси (2)** 1.Найстаріші пам'ятки писемності в Київській Русі, переписані для київського князя Святослава Ярославовича: «Ізборник Святослава» 1073 та 1076 рр. 2. Літописний звід Київської Русі – «Повість временних літ»: основні ідеї. 3. Особа Володимира Мономаха та його «Повчання». 4. Особа Кирила Туровського та його «Слова». 5. Книжник Клим Смолятич та його полеміка у творі «Послання Хомі Пресвітеру». 6. Філософські та суспільно-політичні ідеї «Слова» Данила Заточника. 7. Заснування Печерського монастиря і його перші діячі: «Патерик Печерський». 8. Ідеї пам'ятки писемної та філософської культури «Бджола».	**Семінарське заняття 5**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 3,4,5,6,7,11,12,14,15, 16,17,19,23,35,42,46,49* *Додаткова література: 8,10,15,23,27,37, 42,44,51*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	
Тиждень 6. **2 год.**	**Тема 6. Філософська культура України періоду «темних віків»** 1. Політична та соціокультурна ситуація. 2. Тогочасне культурне життя: перекладна література; оригінальна писемність. 3. Вплив ісихазму на українські землі. 4. Філософська думка Кримського ханства. 5. Тенденції українського передвідродження.	**Лекція 6**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 4,6,7,12,14,15,19,35,38, 42,46,49* *Додаткова література: 8,10,23,42,44,67*	Опрацювати теми: 1. Культурно-освітнє життя в Україні XV ст. 2. Пам'ятка суспільно-політичної думки України «Похвала князю Вітовту». 4 год.	до семінарського заняття
Тиждень 6. **2 год.**	**Тема 6. Філософська культура України періоду «темних віків». Філософська думка Кримського ханства** 1. Тенденції розвитку філософської думки в Україні періоду «темних віків». 2. Специфіка релігійно-філософських поглядів авторів періоду «темних віків». 3.Суть ісихастського вчення, його вплив на українську філософію.	**Семінарське заняття 6**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 4,6,7,12,14,15,19,35,38, 42,46,49* *Додаткова література: 8,10,23,42,44,67*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	

	4. Релігійно-філософська спадщина Кримського ханства: Ахмад Ібн Абдалла Аль-Кирімі. Настанова для розгублених та ключ для вимогливих.					
Тиждень 7. **2 год.**	**Тема 7. Філософська думка в Україні періоду Відродження** 1. Тенденції розвитку ренесансної культури на українських землях. 2. Становлення ренесансного гуманізму в Україні. 3. Перші ренесансні гуманісти. 4. Проблема Бога та природи в інтерпретації української ренесансної філософії. 5. Проблема свободи волі людини в українській ренесансній філософії. 6. Протестантизм на українських землях. Філософія социніан. 7. Автохтонні реформаційні рухи на українських землях. 8. Роль єзуїтських колегій у розвитку філософської культури українців.	**Лекція 7**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 3,4,6,7,12,14,15,19,21, 22,23,26,28,35,42,43, 46,48,49* *Додаткова література: 1,8,10,23,42,44,56,57,69*	Опрацювати теми: 1. Державно-правові ідеї представників «католицької Руси» XVI - поч. XVII ст. 2. Гуманістичні погляди на історію як на процес здійснення «природного закону». 4 год.	до семінарського заняття
Тиждень 7. **2 год.**	**Тема 7. Українська ренесансна філософія** 1. Зв'язки українських гуманістів із західноєвропейськими, впливи. 2. Проблематика ренесансної філософії: від теоцентризму до пізнання природи і людини. 3. Протестантизм на українських землях. Філософія соцініан. 4. Автохтонні реформаційні рухи на українських землях. 5. Роль єзуїтських колегій у розвитку філософської культури українців. 6. Заперечення «єзуїтського гуманізму»:	**Семінарське заняття 7**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 3,4,6,7,12,14,15,19,21, 22,23,26,28,35,42,43, 46,48,49* *Додаткова література: 1,8,10,23,42,44,56,57,69*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	

	Ієронім Загоровський та Казимир Ліщинський.					
Тиждень 8. **2 год.**	**Тема 8. Духовно-культурний розвиток в Україні XVI – поч. XVII ст. (1)** 1. Острозький культурно-освітній центр: Острозька Біблія та її значення для становлення української філософської традиції; острозька релігійно-полемічна література; ренесансно-гуманістичні ідеї в Острозі; філософська та богословська думка в Острозькій академії. 2. Братський рух та його роль у розвитку філософської думки: два етапи розвитку братського руху в Україні; Львівське Успенське братство; Київське братство; Луцьке братство.	**Лекція 8**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 3,4,6,7,12,14,15,16,17, 19,20,26,35,42,44,46,49* *Додаткова література: 8,10,23,42,44*	Опрацювати теми: 1. Філософські основи концепції старослов'янської мови в острозьких книжників. 2. Реформаційна спрямованість ідеології братств. 3. Ставлення діячів братств до духовних здобутків княжої доби. 4 год.	до семінарського заняття
Тиждень 8. **2 год.**	**Тема 8. Духовно-культурний розвиток в Україні XVI – поч. XVII ст. (1)** 1. Значення Острозької академії для духовно-культурного становлення України в XVI - XVII ст.: система навчання в академії; вчителі острозької школи; світобачення книжників Острозького культурно-освітнього осередку; острозька релігійно-полемічна література; ренесансно-гуманістичні ідеї в Острозі; філософська та богословська думка в Острозькій академії. 2. Братський рух та його роль у розвитку філософської думки: два етапи розвитку братського руху в Україні; Львівське Успенське братство; Київське братство; Луцьке братство.	**Семінарське заняття 8**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 3,4,6,7,12,14,15,16,17, 19,20,26,35,42,44,46,49* *Додаткова література: 8,10,23,42,44*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	

Тиждень 9. **2 год.**	**Тема 9. Духовно-культурний розвиток в Україні XVI – поч. XVII ст. (2)** 1. Традиціоналістський напрям української філософії XVI – поч. XVII ст.: Василь Суразький; Іван Вишенський; Іов Княгиницький; Ісакій Борискович; Дем'ян Наливайко; Ісайя Копинський. 3. Помірковано-поступовий напрям української філософії XVI – поч. XVII ст.: Герасим Смотрицький; Стефан Зизаній; Лаврентій Зизаній; Христофор Філалет (Правдолюбець); Клірик Острозький.	**Лекція 9**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 2,3,4,6,7,12,14,15,16,17, 19,20,26,29,31, 35,42,44,46,49* *Додаткова література: 8,10,23,33,42,44*	Опрацювати теми: 1. Тенденції розвитку філософської думки в Острозькій академії. 2. Роль міщанських братств для розвитку філософської культури в Україні. 4 год.	до семінарського заняття
Тиждень 9. **2 год.**	**Тема 9. Духовно-культурний розвиток в Україні XVI – поч. XVII ст. (2)** 1. Характерні риси традиціоналістського напрямку української філософії XVI – поч. XVII ст.: Василь Суразький; Іван Вишенський; Іов Княгиницький; Ісакій Борискович; Дем'ян Наливайко; Ісайя Копинський. 2. Іван Вишенський - релігійний філософ: суспільно-політичне життя України в часи Івана Вишенського; поборники і «друзі» унії: Петро Скарга та Іван Вишенський; ірраціоналізм та містика Сходу проти раціональності релігії Заходу; реформаційні ідеї в творчості Івана Вишенського; Іван Франко про Івана Вишенського. Філософський аналіз поеми Івана Франка «Іван Вишенський». 3. Характерні риси помірковано-поступового напрямку української філософії XVI – поч. XVII ст.: Герасим Смотрицький; Стефан Зизаній; Лаврентій Зизаній; Христофор Філалет (Правдолюбець); Клірик Острозький.	**Семінарське заняття 9**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 2,3,4,6,7,12,14,15,16,17, 19,20,26,29,31,35,42,44, 46,49* *Додаткова література: 8,10,23,33,42,44*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	

Тиждень 10. **2 год.**	**Тема 10. Філософська думка в Києво-Могилянській академії** 1.Західна філософська парадигма та викладання філософії в католицьких навчальних закладах. 2.Перехідний характер філософії від схоластики до філософії Нового часу. 3.Петро Могила як реформатор філософської науки в Україні. 4.Вирішення проблем логіки та гносеології, онтології і натурфілософії, етики та політики професорами Києво-Могилянської академії.	**Лекція 10**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 2,3,4,6,7,8,9, 12,13,14,15,16,17,18, 19,20,26,27,29,31, 35,39,40,41,42,44,46,49* *Додаткова література: 8,10,23,33,42,44,48,54,55*	Опрацювати теми: 1. Схоластика XVII ст.: Інокентій Гізель, Іоаасаф Крюковський; Феофан Прокопович; Георгій Кониський. 2. Стефан Яворський. «Змагання перипатетиків». 5 год.	до семінарського заняття
Тиждень 10. **2 год.**	**Тема 10. Філософська думка в Києво-Могилянській академії** 1. Логіка: велика і мала логіка; проблема універсалій та уточнення. 2. Натурфілософія: вчення про матерію і природу; проблеми простору і часу; метеорологія та її практичне значення. 3. Психологія: вчення про вегетативну душу; вчення про сенситивну душу; вчення про раціональну душу. 4. Метафізичні проблеми: докази існування Бога; вчення про єдине, добре і правдиве. 5. Етичні вчення професорів Києво-Могилянської академії.	**Семінарське заняття 10**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 2,3,4,6,7,8,9, 12,13,14,15,16,17,18, 19,20,26,27,29,31, 35,39,40,41,42,44,46,49* *Додаткова література: 8,10,23,33,42,44,48,54,55*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	
Тиждень 11. **2 год.**	**Тема 11. Філософія Григорія Сковороди** 1. Філософські проблеми вивчення спадщини Григорія Сковороди. Платонізм та стоїцизм як джерела філософської спадщини Сковороди. 2. Життєвий шлях і творчість Григорія Сковороди. 3. Проблематика творчості Г. Сковороди: вчення про двонатурність світу; пізнання, самопізнання і богопізнання; проблема свободи; проблема людини; споріднена праця; етичні погляди Г. Сковороди.	**Лекція 11**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 4,6,7,12,14,15,19,29,34, 35,42,46,47,49* *Додаткова література: 8,10,21,23,25,42,44,50, 60,61,63*	Опрацювати теми: 1. Суспільно-культурний контекст філософії Григорія Сковороди. 4 год.	до семінарського заняття

Тиждень 11. **2 год.**	**Тема 11. Філософія Григорія Сковороди** 1.Онтологія: вчення про дві натури і три світи. 2.Гносеологія: пізнання, самопізнання, богопізнання. 3.Вчення про споріднену працю. 4.Проблеми свободи і рівності. 5. Філософське трактування «Байок Харківських». 2.Аналіз філософських діалогів Сковороди: «Наркіс»; «Буквар світу»; «Благодатний Еродій»; «Жена Лотова»; «Ікона Алківіадська»; «Розмова п'яти подорожніх про правдиве щастя»; «Начальная дверь к християнському добронравію».	**Семінарське заняття 11**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 4,6,7,12,14,15,19,29,34, 35,42,46,47,49* *Додаткова література: 8,10,21,23,25,42,44,50, 60,61,63*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	
Тиждень 12. **2 год.**	**Тема 12. Філософія українського романтизму** 1. Сутність романтизму. Західноєвропейські витоки українського романтизму. 2. Філософсько-літературна діяльність Руської трійці: М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький. 3. Східний варіант українського романтизму: українські візії у творчості М. Гоголя; історіософські погляди М. Костомарова; історіософія П. Куліша: від романтизму до позитивізму. Т. Шевченко. 4.Світоглядні засади діячів Кирило-Мефодіївського братства. Проблематика «Книги буття українського народу».	**Лекція 12**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 4,6,7,12,14,15,19,35,42, 46,49* *Додаткова література: 8,10,12,23,29,31,32, 42,43,44,52,61,62,63*	Опрацювати теми: 1. Романтизм як світоглядна основа нового українського письменства. 2. Український романтизм в Західній Україні. 4 год.	до семінарського заняття
Тиждень 12. **2 год.**	**Тема 12. Філософія українського романтизму** 1.Філософське підґрунтя українського романтизму. 2.Філософські орієнтири «Руської трійці». 3. Українські візії у творчості Миколи Гоголя. 4. Світоглядні засади діячів Кирило-Мефодіївського братства. Проблематика	**Семінарське заняття 12**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 4,6,7,12,14,15,19,35,42, 46,49* *Додаткова література: 8,10,12,23,29,31,32, 42,43,44,52,61,62,63*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	

	«Книги буття українського народу». 5. «Хутірна філософія» П. Куліша. 6. Філософська культура Тараса Шевченка: образ світу; естетичні погляди; релігійні погляди; соціальні погляди; етичні погляди.					
Тиждень 13. **2 год.**	**Тема 13. «Академічна» філософія в Україні** 1. Професійна університетська філософія на українських землях кін. XVIII – поч. XX ст.: особливості формування та функціонування університетів; філософія у Львівському університеті; викладання філософських дисциплін у Руському інституті; Харківський університет (Шад та послідовники); філософія в Київському університеті. 2. Київська духовна академія як осередок філософування: генеза київської філософії. 3. «Філософія серця» П. Юркевича.	**Лекція 13**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 4,6,7,12,13,14,15,16,17, 19,35,42,46,49* *Додаткова література: 8,10,23,42,44*	Опрацювати теми: 1. Філософська думка в Одеському університеті. 2. Філософська думка в Чернівецькому університеті. 5 год.	до семінарського заняття
Тиждень 13. **2 год.**	**Тема 13. «Академічна» філософія в Україні** 1. Академічна філософія в Україні: тип філософування; розвиток філософських традицій Києво-Могилянської академії. 2.Феномен Юркевича і українська духовність: життєвий та творчий шлях П. Юркевича; «Ідея» - перша друкована праця П. Юркевича; серце та його значення у духовному житті людини згідно зі вченням «Слова Божого»; Докази буття Божого (Критико-філософські уривки).	**Семінарське заняття 13**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 4,6,7,8,12,13,14,15,16,17, 19,35,42,46,49* *Додаткова література: 8,10,23,38,42,44*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	
Тиждень 14. **2 год.**	**Тема 14. Рецепція ідей позитивізму та соціалізму на українському ґрунті у др. пол. XIX – поч. XX ст.** 1. Особливості розвитку української філософської думки в др. пол. XIX – на поч. XX ст. 2. Ідея національного поступу у творчості М. Драгоманова.	**Лекція 14**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 3,4,6,7,10,12,14,15, 19,29,35,42,45,46,48,49* *Додаткова література: 5,8,10,20,23,42,44*	Опрацювати теми: 1. Богдан Кістяківський: від «легального марксизму» до «наукового ідеалізму». 2. Філософські ідеї в	до семінарського заняття

	3. Позитивізм соціальної філософії Франка. 4. Українські соціалісти: М. Павлик, О. Терлецький та С. Подолинський. 5. Позитивізм В. Лесевича. 6. Українська історіософія: В. Антонович та М. Грушевський.				творчості Лесі Українки. 5 год.	
Тиждень 14. **2 год.**	**Тема 14. Філософія української національної ідеї** 1. Аналіз «українського питання» М. Драгомановим. *Чудацькі думки про українську національну справу; Про неволю віри*. 2. Філософія Івана Франка. *Що таке поступ?; Одвертий лист до галицької української молодежі*. 3. Поняття національної та соціальної свободи у поглядах Лесі Українки. *Додаток від впорядника до українського перекладу книжечки «Хто з чого жиє»; Джон Мільтон*.	**Семінарське заняття 14**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 3,4,6,7,10,12,14,15, 19,29,35,42,45,46,48,49* *Додаткова література: 5,8,10,20,23,42,44*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	
Тиждень 15. **2 год.**	**Тема 15. Відгомін викликів XX-XXI ст. в українській філософії** 1. Соціально-філософська думка поч. XX ст.: В'ячеслав Липинський. 2. Ідеологія українського націоналізму: Дмитро Донцов. 3. Філософські міркування Арсена Річинського: співвідношення релігійного та національного у праці «Проблеми української релігійної свідомості»; національна множинність людства та множина релігійних традицій; відміна ментального характеру між народами; дефініція нації; формування релігійних вірувань в Україні. 4. Релігійна філософія Гавриїла Костельника: гносеологічні уявлення; міркування щодо матерії; вирішення проблеми націоналізму. 5. Конструктивні та утопічні особливості вчення Володимира Вернадського про	**Лекція 15**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 3,4,6,7,10,12,14,15, 19,29,35,42,45,46,48,49* *Додаткова література: 5,7,8,9,10,18,19,20, 23,30,35,36,42,44,68*	Опрацювати теми: 1. Модель «ідеальної держави» В. Липинського. 2. Історико-філософські студії Дмитра Чижевського. 3. Філософія української діаспори. 5 год.	до семінарського заняття

	ноосферу. 6. Філософія культури як напрям філософської думки України у ХХ ст.					
Тиждень 15. **2 год.**	**Тема 15. Відгомін викликів ХХ-ХХІ ст. в українській філософії** 1. В'ячеслав Липинський «Листи до братів-хліборобів». 2. Д. Донцов: «Де шукати наших історичних традицій»; «Дух нашої давнини». 3. Арсен Річинський «Проблеми української релігійної свідомості». 4. Гавриїл Костельник «Arcana Dei. Шляхи віри модерної людини». 5. Володимир Вернадський. Суспільно-політичні та публіцистичні твори.	**Семінарське заняття 15**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 3,4,6,7,10,12,14,15, 19,29,35,42,45,46,48,49* *Додаткова література: 5,7,8,9,10,18,19,20, 23,30,35,36,42,44,68*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	
Тиждень 16. **2 год.**	**Тема 16. Рецепція філософської проблематики в українській художній літературі та публіцистиці** 1. Володимир Винниченко: тринадцять правил конкордизму. 2. Микола Хвильовий: теорія «азіатського ренесансу». 3. «Розстріляне відродження»: філософські рефлексії Валер'яна Підмогильного. 4. Улас Самчук: філософське осмислення. 5. Філософія шістдесятників: Ліна Костенко. 6. Світобачення Миколи Руденка. 7. Екзистенційні бачення Василя Стуса.	**Лекція 16**	Презентація. Навчально-методичні матеріали	*Основна література: 1,3,4,6,7,10,12,14,15,19, 29,35,38,42,46,49* *Додаткова література: 5,8,10,23,42,44*	Опрацювати теми: 1. Сутність теорії конкордизму В. Винниченка. 2. Осмислення цивілізаційних викликів в публіцистиці М.Хвильового. 5 год.	до семінарського заняття
Тиждень 16. **2 год.**	**Тема 16. Рецепція філософської проблематики в українській художній літературі та публіцистиці** 1. В. Винниченко «Нова заповідь», «Лепрозорій». 2. В. Підмогильний «Гайдамака», «В епідемічному бараці», «Історія пані Ївги». 3. У. Самчук «OST». 4. Філософські роздуми у поезії Ліни Костенко. 5. Руденко М. Енергія прогресу. Вибрані	**Семінарське заняття 16**	Презентація та обговорення реферату	*Основна література: 1,3,4,6,7,10,12,14,15,19, 29,35,38,42,46,49* *Додаткова література: 5,8,10,23,42,44*	Термінологічний словник. Конспект оригінальних текстів.	

	праці з економії, філософії і космології. 6. Філософічність поезії В. Стуса.					